

En MOOC om akademiskt skrivande - studentstöd och lärarresurs

Susanne Pelger, *PLUS, Naturvetenskapliga fakulteten, Lunds universitet* och
Sara Santesson, *Institutionen för kommunikation och medier, Lunds universitet*

Abstract—In this paper we present a recently launched MOOC (Massive Open Online Course) on academic writing, addressing students in higher education. We describe the course and, in addition, discuss how it may be used as a resource to support subject content teachers in their communication teaching.

Index Terms—MOOC, Academic writing

I. INTRODUKTION

FÖRMÅGAN att skriva är ett av de övergripande målen inom högre utbildning. Denna förmåga har inte bara betydelse då enskilda studenter examineras, utan också då utbildningen som helhet utvärderas. Vid UKÄ:s nationella utvärderingar väger inte minst kvaliteten på examensarbetets skriftliga rapporter tungt.

För att kunna leva upp till de krav som Högskoleförordningen och UKÄ ställer på utbildningarna har LTH och Naturvetenskapliga fakulteten i Lund, under vår ledning, särskilt satsat på att förbättra studenters kommunikativa kompetens [1, 2]. Vi har även lett en motsvarande satsning inom Försvarshögskolans officersprogram och stabsutbildning. Genom systematiska åtgärder har vi tillsammans med ett hundratal lärare inom tio utbildningar skapat förutsättningar för studenter att stegvis utveckla sin skriftliga och muntliga förmåga under utbildningens gång. Arbetet har genomförts av tanken att kommunikationsträningen bör ske inom ramen för ämneskurserna [3, 4]. Denna modell innebär att även förståelsen av ämnet främjas. Den innebär också att det är ämneslärarna som ansvarar för utveckling, genomförande och examination av studenternas kommunikationsfärdigheter.

I de allra flesta fall rapporterar lärarna att de skriftliga eller muntliga moment som de har infört i sina kurser har lett till en utveckling av studenternas kommunikativa kompetens. Ett flertal lärare poängterar också att kommunikationsträningen har varit gynnsam för studenternas ämnesförståelse [1, 2].

Även om lärandeutfallet har varit tillfredsställande är det många av lärarna som har ambitioner att fortsätta utveckla kommunikationsmomenten i sina kurser, och som efterlyser ytterligare stöd och resurser för att göra undervisningen än mer kvalitativ och effektiv. När vi har ställt frågan om vilken typ av stöd lärare efterfrågar är deras vanligaste svar en allmän önskan om tips, inspiration och verktyg.

Förutom de åtgärder som har genomförts inom de naturvetenskapliga och tekniska ämnena i Lund, har det

centralt vid universitetet utvecklats två öppna nätbaserade kurser (MOOC, Massive Open Online Course), som stöd för studenters skrivutveckling. Den ena kursen, Akademiskt skrivande, är på svenska och har utvecklats av oss. Den andra kursen, Writing in English at University, har utvecklats av lärare vid Engelska institutionen.

Vårt uppdrag har varit att utveckla en kurs riktad direkt till studenter. Vi vill dock framhålla de möjligheter som finns även för lärare att använda kursen som en resurs i sin undervisning. I denna presentation ger vi exempel på hur MOOC-kursen Akademiskt skrivande kan fungera som ett stöd för lärare, genom att inspirera och ge konkreta verktyg till en systematisk kommunikationsundervisning förankrad i retorisk och didaktisk teori.

II. EN MOOC OM AKADEMISKT SKRIVANDE

A. MOOC:en som resurs i ämnesutbildningen

När lärarna beskriver sitt arbete med kommunikationsträning är det tre utmaningar som återkommande beskrivs: att motivera, att effektivisera och att ge respons.

Dessa tre utmaningar har varit en av utgångspunkterna för utvecklingen av MOOC:en Akademiskt skrivande. En annan utgångspunkt har varit att ge studenter och lärare stöd under alla delar av skrivprocessen. Resultatet är 36 filmer som tillsammans med quiz-uppgifter och kortare skrivövningar med kamratrespons, utgör MOOC:en¹. Filmerna grupperas under fem moduler:

1. Varför skriver man?
2. Hur bygger man en akademisk text?
3. Hur ser det akademiska språket ut?
4. Vad innebär akademisk hederlighet?
5. Hur utvecklar vi studenters skrivande? (till lärare)

Samtliga filmer finns även tillgängliga via universitetets Youtube-kanal².

B. Förebyggande eller efter behov

MOOC:en kan användas av studenter för självstudier, men den kan också integreras i campusundervisning och fungera som ett läromedel bland andra. Ett sätt kan vara att använda MOOC:ens filmer i lektionssalen som introduktion till ett skrivmoment. Ett annat att läraren ger studenter i uppgift att se en eller flera filmer som förberedelse för en gemensam diskussion eller genomgång. Ett tredje är att läraren använder filmer som komplement till sin feedback på en

¹ Adress till MOOC:en som helhet är <https://www.coursera.org/learn/akademiskt-skrivande>.

² Adress till MOOC:ens filmer på Youtube är <https://www.youtube.com/playlist?list=PLeVxAnFsaIoRqR6SgakSiqGKx0yJkKbx>.

text. Några av filmerna lämpar sig väl för just riktade insatser till enskilda studenter. Nedan beskrivs MOOC:ens innehåll samt hur och när de enskilda filmerna kan användas i undervisningen.

C. Det börjar med läraren

Studenterna behöver skriva under sin utbildning, men för att de ska utveckla sitt skrivande räcker det inte med enstaka skrivövningar, utan skrivandet måste ingå i ett större sammanhang. Läraren är förutsättningen för att skrivundervisningen bedrivs, att den fungerar och är utvecklande. Därför riktar sig en av modulerna (film 31-36) till läraren – för det är här skrivundervisningen börjar. Med lärare avses universitetslärare i vilket ämne som helst, inte språkexperter, eftersom den mesta skrivträningen vid universitetet bedrivs inte i separata skrivkurser utan inom ramen för andra ämnen – vilket också är gynnsammast för skrivutvecklingen [3, 4]. Filmerna i lärarmodulen handlar om hur man som lärare integrerar skrivandet i ämnesundervisningen. Många lärare vill arbeta med skrivande i sin undervisning men upplever svårigheter att motivera studenterna. Lärarfilmerna avser därför att ge konkreta råd om hur skrivandet sätts in i en för studenten meningsfull helhet; det gäller att skapa progression och konstruktiv samordning mellan kursmål, undervisning och examination (film 31-32). Några av filmerna ger praktisk vägledning i hur skrivövningar kan genomföras effektivt genom att studenterna ges stöd i form av bl.a. instruktioner, exempel och bedömningskriterier och genom att studenterna används som resurser i lärandet (film 33-35). En film beskriver specifikt hur man arbetar effektivt, från utvecklings- och resurssynpunkt, med respons från lärare och medstudenter, bl.a. genom responsgrupper (film 36).

D. Ramar för skrivundervisningen

MOOC:ens första modul (film 1-9) är avsedd att användas i undervisningen för att sätta ramar för skrivundervisningen inom en utbildning. Studenterna kan se filmerna tillsammans med läraren i början av utbildningen eller, i enlighet med ”flipped-classroom”-pedagogik [5, 6], uppmanas att se dem inför ett lektionstillfälle där de blir utgångspunkt för diskussion om den skrivträning som bedrivs inom utbildningen. Till att börja med klagörs att det kan finnas flera skäl till att skriva, och att skrivandet kan användas som ett tankeredskap (film 2). Vi beskriver vad som krävs för att man ska utvecklas som skribent (film 3) för att studenterna ska förstå varför de under utbildningens gång ska ägna tid åt att skriva och diskutera texter. Särskild uppmärksamhet ges åt responsens betydelse för skrivandet och hur man bäst ger och tar emot respons (film 7-8). Eftersom många studenter genom sociala medier redan är vana skribenter, behöver de förstå skillnaderna mellan det akademiska skrivandet och andra genrer (film 5-6). Det är också viktigt att de blir medvetna om att skrivandet måste få ta tid, att det är en process (film 4). Som introduktion till skrivande kan man också låta studenterna ta del av erfarna studenters och lärares råd om skrivande. I film 16 intervjuas lärare och studenter från olika ämnen och fakulteter. De ger sin syn på vad som är svårt i skrivprocessen och vad som är de vanligaste misstagen när man är ovan skribent. De är samstämmiga i att det är viktigt att skriva och att skrivandet tar tid och kräver övning.

E. Texten som helhet: innehåll och disposition

Inom retoriken beskrivs skrivandet som en arbetsprocess bestående av flera delar: *analys* (av kommunikationssituationen), *inventering* (av innehållet), *disposition* och *formulering*³ (film 10). MOOC:en är tänkt att stödja studenterna under alla delar av skrivandet. Analysen av kommunikationssituationen genomsyrar flera filmer, medan innehållsinventeringen behandlas särskilt i film 11, där vikten av att kunna växla mellan abstrakt och konkret, helhet och detalj betonas. Disposition är avgörande i akademiska texter och behandlas i flera filmer. Triaden syfte-frågeställning-slutsats beskrivs som textens ryggrad (film 12), och olika akademiska dispositionsmodeller tas upp (film 13-14), dock med uppmaningen till studenten att anpassa sig efter de traditioner som råder inom det egna ämnet eller den aktuella kontexten. Vi ger också råd om hur man gör texten lätt att överblicka genom mellanrubriker, kärnmeningar och metatext (film 15).

F. Karaktäristika för akademiska texter

Några av filmerna behandlar företeelser som utmärker just akademiska texter, med hänsyn till att skrivtraditionerna skiljer sig åt mellan olika discipliner. Film 17 tar upp skillnader i hur man uttrycker sig när man hävdar och när man tolkar, när man presenterar resultat och när man diskuterar. Frågan om skribentens synlighet diskuteras i film 18. Argumentationens beståndsdelar i form av tes, argument och motargument beskrivs i film 19. I ett akademiskt sammanhang finns det skäl att ägna särskild uppmärksamhet åt hur man hanterar andras texter och hur man citerar och refererar (film 29). Det ges också detaljerade instruktioner för hur man refererar till olika typer av källor – tryckta, såväl som digitala – och en introduktion till olika referenssystem (film 30).

G. Klarhet, korrekthet och flyt

Mycket av det som utmärker god språkbehandling är dock inte specifikt för den akademiska genren utan gäller allt skrivande. Fyra filmer beskriver hur man skapar ordning, logik och flyt genom styckeindelning och kärnmeningar (film 20), genom smidiga övergångar mellan stycken (film 21), genom temaprogession (film 22) och sambandsmarkörer (film 23). Det är strategier som många skribenter använder omedvetet, men kan lära sig att tillämpa medvetet genom att se på filmerna. I en av filmerna diskuteras skillnaden mellan rätt och fel respektive bra och dåligt (film 24). Några av filmerna är särskilt inriktade på ofta förekommande fel, och är avsedda att visas specifikt för studenter som gör denna typ av fel. Det gäller filmerna om syftningsregeln (film 25), symmetriregeln (film 26), subjektregeln (film 27) och sammandragningsregeln (film 28).

³ I retorisk tradition benämns delarna i arbetsprocessen *intellectio* (analys), *inventio* (inventering), *dispositio* (disposition) och *elocutio* (formulering). Ytterligare två delar ingår: *memoria* (memorering) och *actio* (framförande), men dessa har främst relevans för muntlig kommunikation. *Intellectio* ingår inte i den ursprungliga uppställningen utan är ett nutida tillskott.

III. LÄRARES ERFARENHETER AV DIGITALA RESURSER

Under hösten 2016 håller vi en workshop för lärare vid Lunds universitet som vill använda digitala resurser för att integrera skrivträning i sina ämneskurser. Workshopen har fokus på lärarnas egen undervisningssituation och utgår från MOOC:en Akademiskt skrivande som ett konkret exempel. Inför den första av workshopens två fysiska träffar ser deltagarna, enligt principen för ”flipped classroom” [5, 6], MOOC:ens filmer i förväg. Under workshopens gång, utvecklar, genomför och utvärderar deltagarna därefter ett moment där de använder någon eller några av filmerna som resurs i sina ordinarie ämneskurser.

I vår konferenspresentation kommer vi att redovisa workshopdeltagarnas erfarenheter av att använda filmer som resurs när de undervisar om akademiskt skrivande i sitt ämne. Vi kommer att ge exempel på hur dessa lärare har gått tillväga, hur studenterna har arbetat med MOOC:en och vilket lärandeutfall som har kunnat observeras. Utifrån deltagarnas reflektioner och upplevelser kommer vi också att diskutera vilka möjligheter och utmaningar det kan innebära för lärare att utnyttja digitala resurser för skrivundervisning i ämnesutbildningen.

REFERENSER

- [1] Pelger, S. & Santesson, S. (2015). *Kommunikation i naturvetenskaplig utbildning*. Lund: Lunds universitet. <http://www.naturvetenskap.lu.se/files/komnurappport.pdf>
- [2] Pelger, S. & Santesson, S. (2015). *Så utvecklas teknologers kommunikativa kompetens – LTH-lärares erfarenheter av kommunikationsundervisning*. Lund: Lunds Tekniska Högskola http://www.lth.se/fileadmin/lth/genombrottet/KomTU-portfo_lj.pdf.
- [3] Barrie, S. (2006). Understanding what we mean by the generic attributes of graduates. *Higher Education*, 51, 215–241.
- [4] Blåsjö, M. (2004). *Studenters skrivande i två kunskapsbyggande miljöer*. [Students' writing in two knowledge-constructing settings.] Stockholm Studies in Scandinavian Philology. Stockholm: Almqvist & Wiksell International.
- [5] Lage, M.J., Platt, G.J. and Treglia, M. (2000). Inverting the classroom: A gateway to creating an inclusive learning environment. *Journal of Economic Education*, 31(1), 30–43.
- [6] Bishop, J. and Verleger, M. (2013). The Flipped Classroom: A Survey of the Research. *Proceedings, 120th ASEE Conference, Franklyn, 23–26 June 2013*. <http://www.asee.org/public/conferences/20/papers/6219/download>.